

Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa ja muissa menettelyissä

Ulla Koski
LUOPAS-seminaari 29.9.2021

Selvitysten ja arviointien tarkoitus

- Hankkeiden ja suunnitelmien luontovaikutusten arvioinnin tavoitteena on tunnistaa ne luonnonarvot, joihin kyseisen hankkeen tai suunnitelman toteuttamisella on merkittäviä vaikutuksia.
- Tarvitaan selvityksiä sekä kohdealueen luonnonarvoista että niihin hankkeesta tai suunnitelmasta kohdistuvista vaikutuksista, jotta vaikutuksia voidaan arvioida.
- Luontovaikutusten arviointi on tärkeää, jotta hankkeiden ja suunnitelmien valmistelussa sekä niitä koskevassa päätöksenteossa voidaan löytää luonnon monimuotoisuutta ja luonnonarvoja vähiten heikentävä ratkaisu.
- Luontoselvitysten ja luontovaikutusten arvioinnin kannalta keskeisiä menettelyjä ovat MRLn mukainen kaavoitus, YVA-lain mukainen hankkeita koskeva arviointimenettely, SOVA-lain mukainen suunnitelmia ja ohjelmia koskeva arviointimenettely sekä LSLn mukainen Natura-arviointi.
- **Selvitykset ja vaikutusten arviointi ovat kiinteä osa näitä menettelyjä.**

Luontoselvitykset kaavoituksessa

Lähtökohtana on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaavajärjestelmä: maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava.

Keskeistä on tarkentuvan suunnittelun ja siihen liittyen luontoselvitysten ja luontovaikutusten arviointien tarkentumisen periaate.

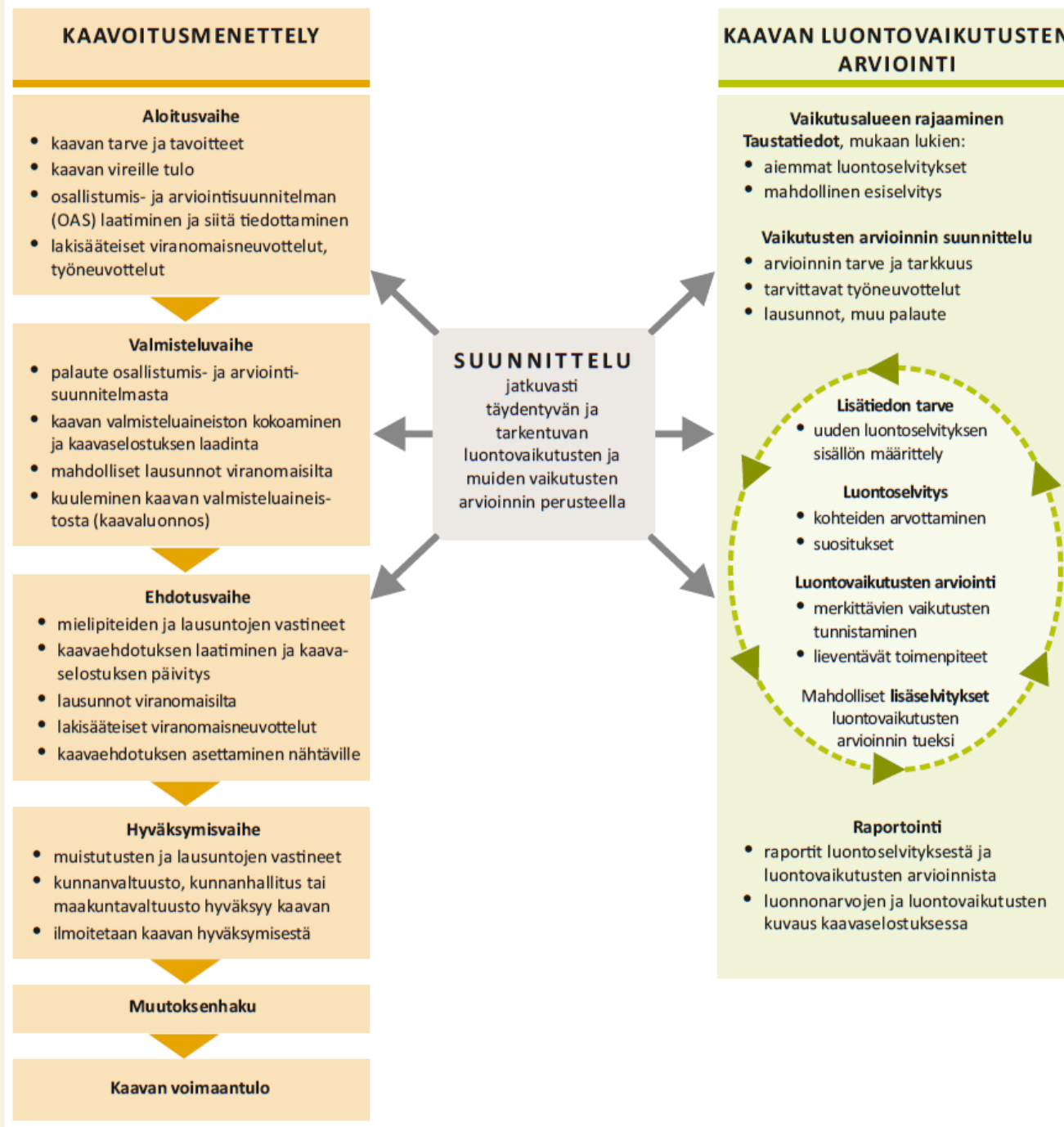
Selvitysten ja vaikutusten arvioinnin riittävyys on yksi avainkysymys.

Luontoselvitysten laatiminen ja luontovaikutusten arviointi on osa kaavoitusmenettelyä:

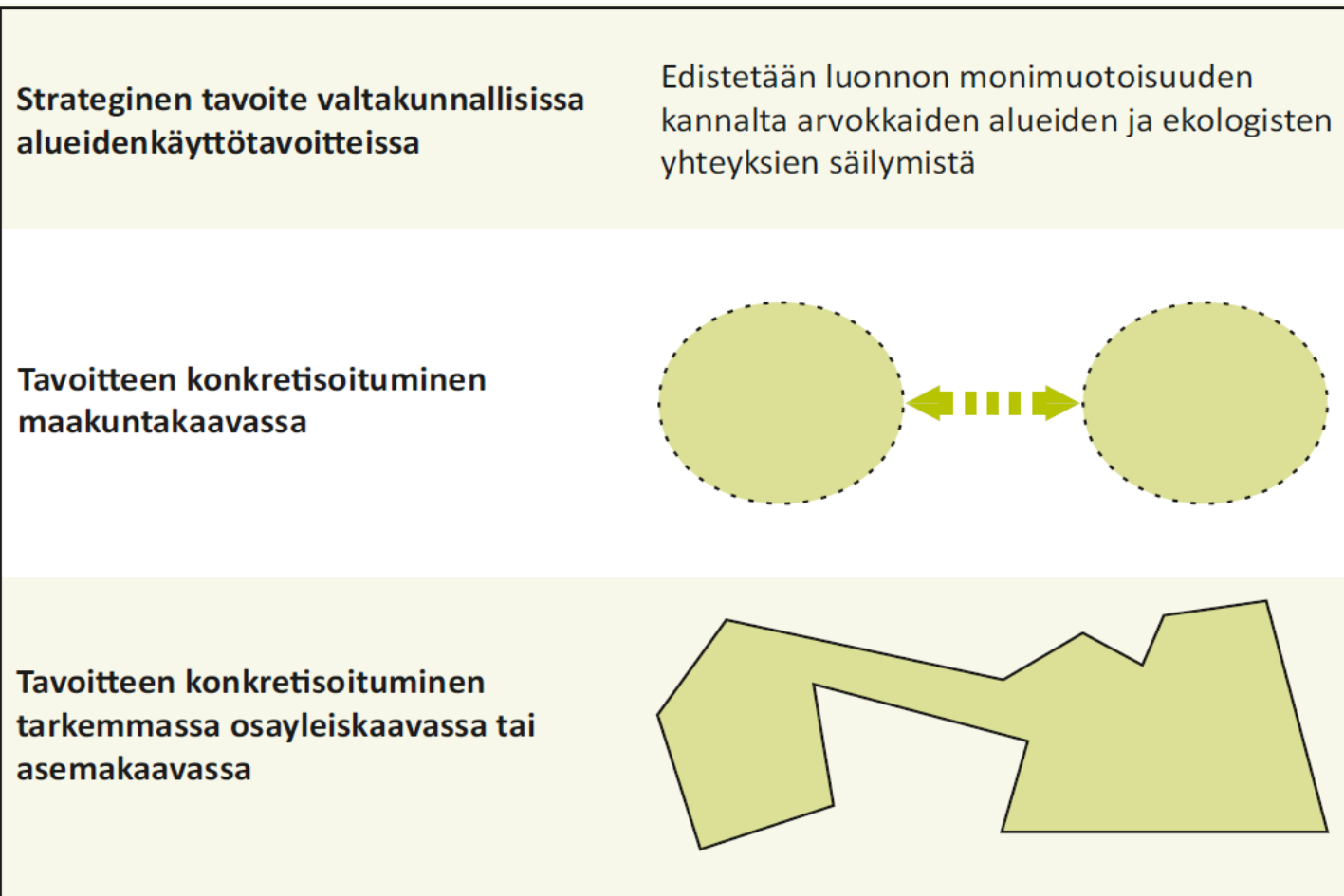
- Kaavan laatimisen pohjaksi ja lähtötiedoksi tehdään tarvittavat luontoselvitykset.
- Kaavan luontovaikutuksia arvioidaan muun vaikutusten arvioinnin yhteydessä koko kaavoitusmenettelyn ajan.
- Kaavan valmistelun edetessä tieto kaavan sisällöstä ja kaavan toteuttamisen vaikutuksista täydentyy ja tarkentuu.
- Selvitykset ja arvioinnit kytkeytyvät vuorovaikutukseen ja osallistumiseen.

Luontovaikutusten arviointi osana kaavoitusmenettelyä

Esimerkki strategisen tavoitteen toteutumisesta kaavoituksen eri tasoilla

Kaavan vaikutusten arvioinnin riittävyys

Kaavan vaikutusten arvioinnin riittävyttä arvioidaan tapauskohtaisesti ottaen huomioon kyseisen kaavan ominaispiirteet. Apuna voi käyttää esim. seuraavia kysymyksiä (mukaeltu Paldanius ym. 2006):

- Ovatko taustatiedot ja tehdyt luontoselvitykset tarjonneet tarpeeksi hyvän pohjan luontovaikutusten arvioinnille?
- Onko tietolähteitä ja menetelmiä käytetty siten, että niiden avulla on ollut mahdollista tuottaa riittävää luontovaikutuksia koskevaa tietoa?
- Onko luontovaikutuksiin liittyvä epävarmuus otettu huomioon?
- Onko tarkasteltu vaikutusalue ollut tarpeeksi laaja suhteessa merkittävien luontovaikutusten laajuuteen?
- Voidaanko tuotetun aineiston pohjalta arvioida kaavan luontovaikutuksia suhteessa kaavan sisältövaatimuksiin?
- Voidaanko tuotetun aineiston pohjalta arvioida luontovaikutuksia suhteessa kaavan kannalta keskeisiin, luontoon liittyviin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin tai maakunnan liiton tai kunnan kaavalle asettamiin tavoitteisiin?
- Onko merkittävistä luontovaikutuksista tuotettu tieto riittävää?
- Onko tieto luontovaikutuksista käyttökelpoista kaavan tarkoitukseen, ohjaavuuteen ja suunnitteluvaiheeseen nähden?
- Onko kaavan ja siinä tarkasteltujen vaihtoehtojen kaikki merkittävät luontovaikutukset arvioitu?

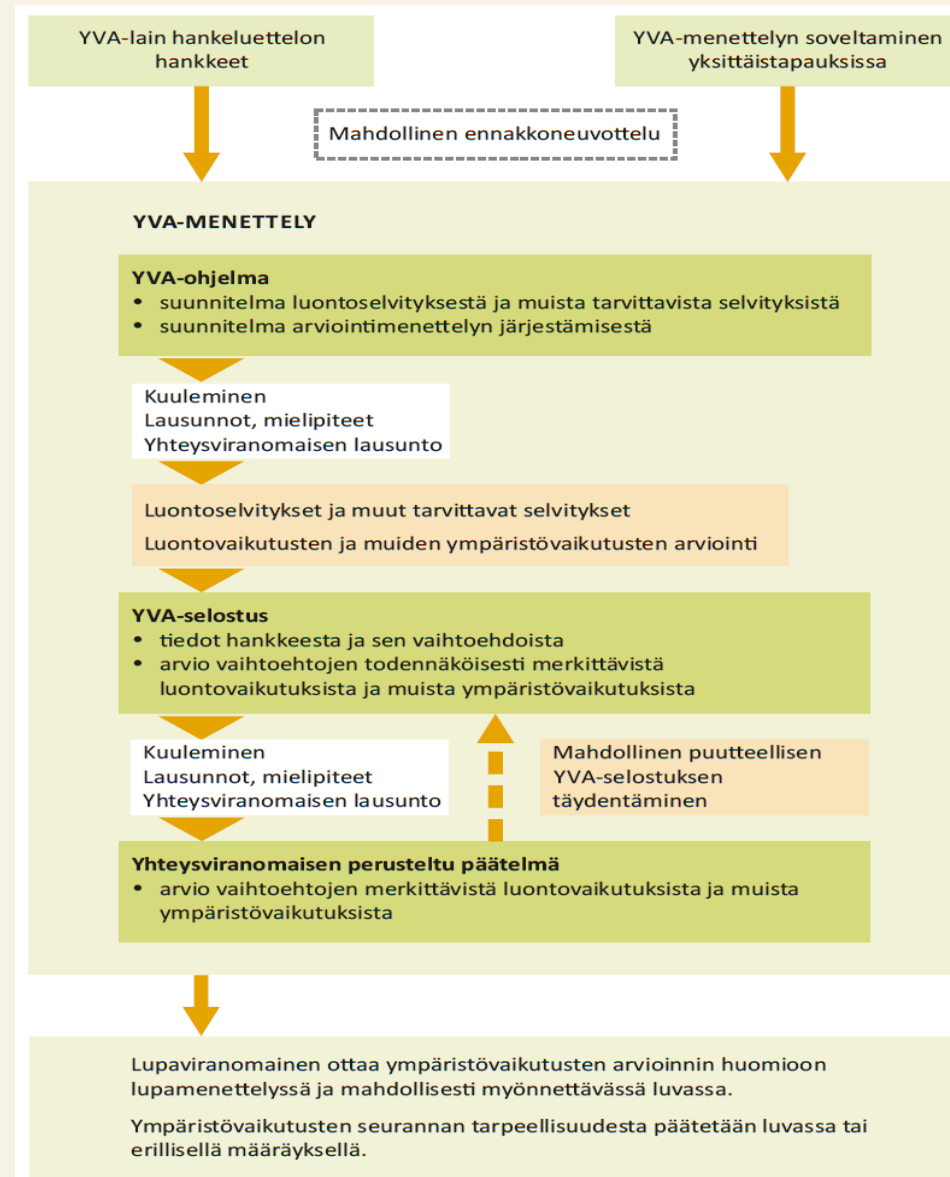

Luontoselvitykset YVA- ja SOVA-menettelyissä

- Lähtökohtana samat periaatteet kuin kaavoituksen kohdalla.
 - Erona on kuitenkin se, että YVA- ja SOVA-menettelyissä ei tehdä päätöksiä vaan tuotetaan tietoa myöhempää päätöksentekoa varten.
- Luontoselvityksiä tarvitaan vaikutusten arviointia varten.
 - Selvitykset kohdealueen luonnosta ja siihen kohdistuvista vaikutuksista
- Luontovaikutukset ovat osa YVA-menettelyssä arvioitavia ympäristövaikutuksia.
- Arvioinnissa tuotettua tietoa hyödynnetään hanketta ja ohjelmaa tai suunnitelmaa koskevassa päätöksenteossa.
- Menettelyjä koskevat säännökset sisältyvät YVA-lakiin ja SOVA-lakiin.

Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi osana hankkeiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyä

Natura-arviointi

- Lähtökohtana luonnonsuojelulain säännökset, joiden taustalla on EU-säätely.
- Arviointivelvoite koskee kaikkia hankkeita ja suunnitelmia, jotka todennäköisesti merkittävästi heikentävät Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden perusteena olevia luonnonarvoja.
- Velvoite koskee hankkeen toteuttajaa tai suunnitelman laatijaa.
- Ympäristöviranomaisilla on tärkeä rooli Natura-arvioinnin tarpeen tunnistamisessa ja asianmukaisen arvioinnin laatimisen ohjaamisessa.
- Arviointimenettelyyn kuuluvat:
 - Natura-arvioinnin laatiminen sisältäen tarvittavat luontoselvitykset
 - ELY-keskuksen ja luonnonsuojelualueen haltijan lausunnot
 - Hankkeen tai suunnitelman valmistelu voi edetä kohti päätöksentekoa

Näistä teemoista tarkemmin käsikirjan luvuissa:

10 Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa

11 YVA- ja SOVA-lainsäädäntö ja luontovaikutusten arviointi

12 Natura-alueiden luonnonarvoihin kohdistuvien vaikutusten arviointi

Kiitos !

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi